

AKTUÁLIS OLDALAK

Gyógyszerészet 58. 370-372. 2014.

A gyógyszerészi hivatás helye és szerepe a modern társadalomban

Dévay Attila

*Az élet kötelesség, melynek eleget kell tenni;
persze terhes és bonyolult kötelesség,
melyet néha önfeláldozással kell elviselni.
(Márai Sándor)*

Az ember élete során helyét keresi a világban, harmóniára törekszik maga körül, szeretné megismerni önmagát, felveti létezése értelmének fontos alapkérdéseit: mi dolgom a világban, mi a küldetésem, jó úton járok-e, mit kellene másképpen tennem? Ezeknek a kérdéseknek az időnkénti megválaszolása elkerülhetetlen, főleg akkor, ha a megfelelés vágya is készíti, feszíti az embert.

Gyorsan változó, időnként nehezen követhető, értékviszályokkal teli világunkban továbbra is fennmaradtak olyan fogalmak, hagyományok, szokások, társadalmi jelenségek, amelyek fontos részeit képezik egy kiegyensúlyozott, békésnek mondható, értékalapú társadalomnak. Ilyen a gyógyszerészi hivatás is. A jövőnk meghatározó egyik alapkérdés, hogy a társadalom igényli-e továbbra is a gyógyszerészet hivatásszerű gyakorlását, képes-e, akarja-e ennek fenntartását, biztosítja-e fenntarthatóságát.

A hivatás gyakorlásának tökéletes mintája Jézus, aki egész földi életét küldetésének rendelte alá: „Magamtól nem tehetek semmit. Amint hallom, úgy ítélek. Ítéletem igazságos, mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki küldött.” (Jn. 5.30-31.)

A hivatás fogalmát különböző megközelítésben, sokféle módon határozhatjuk meg. *Bagdy Emőke* szerint: „A hivatás olyan belső elköteleződés egy szakma, egy mesterség iránt, amely az adott foglalkozás végzését örömmé teszi a művelője számára.” [1].

A hivatásban a jobbik énünk kerekedik felül, kiteljesülünk benne. *Karácsony Sándor* gondolatait idézve: „A hivatás olyasvalami, aminek segítségével rátalálunk önmagunkban egy hajlamra. Ez a hajlam egy belső hajtóerő, amely meghatározza érdeklődésünket, és nem enged szabadulni tőle. Mágnesként vonz bennünket érdeklődésünk tárgya felé, kíváncsiságot ébreszt bennünk, és arra ösztönöz, hogy ismerkedjünk, foglalkozzunk vele.” Más szerzők megfogalmazásában: „A hivatás egyfajta kiteljesedést jelent, ami az emberek számára valamilyen hasznos tevékenységben valósul meg. A hivatását gyakorló ember mindig többet teljesít, többet ad magából, mint aki a munkáját

A szerző irodalmi hivatkozások alapján vizsgálja a hivatás helyét és betöltött szerepét a modern társadalomban, kapcsolódását a gyógyszerészethez.

Jézus ábrázolása középkori táblaképen, gyógyszerészi hivatás gyakorlása közben

pusztán pénzkereső tevékenységnek tekinti. A hivatását gyakorló ember saját belső lényé diktálja, igényli a többletmunkát, természetesnek tartja a feladatvállalást. Ez által kerül harmóniába önmagával.” [2].

A hivatás gyakorlásához szükséges energia abból a tudatból fakad, és abból is pótlódik folyamatosan, hogy mások számára hasznos tevékenységet végzünk, azt elismerik, illetve munkánk eredménye (természetesen nem elsősorban anyagi értelemben) visszatükrözi, igazolja erőfeszítéseinket. A hivatástudat így kötődik egyrészt választott foglalkozásunkhoz, másrészt belső értékeinkhez. A kettő sikeres találkozása egymást erősítve kapcsolódik össze, és a kényszerreagálás-hoz hasonló állapot alakul ki.

Magánéletünkben a *szülői hivatást* a lehető legtermészetesebb módon élhetjük meg. Ez a ráhangolódás, átalakulás olyan bennünk rejlő energiákat mozgat meg, olyan belső értékeket mobilizál, hogy közben nem azt mérlegeljük, hogy a gyermekvállalás mennyi

lemondással, nehézséggel, fáradsággal, kiadással jár. E helyett gyökeresen átszerveződik életünk, amelynek középpontjába a gyermekünk kerül. Évezredek tapasztalata alapján mondhatjuk, hogy ez egyben feltétele is annak, hogy kiegyensúlyozott, szerető, egészséges családi környezetet teremtsünk, gyermekeink életre szóló erőt, energiát merítve nevelkedhessenek, jó és követendő példát lássanak maguk előtt, és majdan maguk is így, vagy hasonlóan cselekedjenek. A manapság sajnos nem ritka csonkacsaládokban egyik, vagy másik szülőből, de lehet, hogy mindkettőjükből éppen ez a fő motiváló erő hiányzik, vagy időközben vész el. Következmenyei a gyermek számára kevés jóval kecsgetnek.

A *foglalkozási hivatások* hasonló természetűek, de különböznek is. A hivatás és a foglalkozás összekapcsolódása a társadalmi gyakorlatban nem általános, nem törvényszerű, de egy-egy szakterületen különleges lehetőséget ad számunkra. A hivatás iránti odaadás, elkötelezettség a szakmákon, foglalkozásokon belül is különbözhet, rétegződhet. *Szentgyörgyi Albert* szerint „A nevelés az emberiség legnagyobb feladata.” Más megközelítésben: „A gyermeknek az életben való eligazodáshoz nem különböző értékrendekre van szüksége, hanem az alapvető értékekben való alapos tájékozottságra, azok megvalósítására a magatartásban, viselkedésben.” [3].

Könnyű kimondani, de nehéz megvalósítani, hogy az emberek személyiségükkel harmonizáló hivatást válasszanak, mivel a hivatás gyakorlásához egyéni adottságok, képességek is szükségesek. Alighanem nehezen állja meg a helyét az életben egy adottságait tekintve alapvetően introvertált, a külső világtól elforduló, nehezen barátkozó, befelé forduló típusú ember, akinek olyan munkaköre, foglalkozása van, amely mások iránti nyitottságot követel meg. A mai társadalom vajon kellő módon segíti-e a pályaválasztókat, hogy az érett/éretlen fiatalok a megadott időben helyes (gyakran egész életre kiható) döntést tudjanak hozni?

A hivatás gyakorlásának készsége tanulható, nem öröklött tulajdonságunk, de neveltetésünk, a családi körülmények, a szülők, rokonok, tanárok, ismerősök példamutatása sokat segíthet. Éppen a gyógyszerész hivatás lehet jó példa arra, hogy a gyógyszerész szülő(k) révén a mindennapos kapcsolat a gyógyszer-tárral, hatékonyan képes segíteni a következő generációkat a pályaválasztásában, a szakma iránti elkötelezettségben, a hivatás felébredésében és megerősödésében.

Fel kell vetnünk azt a kérdést is, hogy jelen körülmények között az oktatás mennyire képes segíteni a hivatás gyakorlásához szükséges szakszerű és tudatos személyiségfejlesztésben?

A *köz- és magánéleti hivatás* összekapcsolása még nehezebb feladat. Az egyénnek másokkal, összességében a társadalommal szemben, de nemzete, szülőföldje iránt is van kötelezettsége. Az individualizálódó

modern világban, az egyénben szétválnak a karrier-építés és az egyéb feladatok, köztük a hivatás útjai, ezáltal gyengül a társadalom egyik fontos összetartó ereje.

Ha mindannyiunk érdekeit nézzük, talán minden más emberi tevékenységet, foglalkozást is szükséges lenne hivatásszerűen gyakorolni. Kőműves, asztalos, hűtőgépszerező, kereskedő vagy bármilyen más foglalkozással kapcsolatos munkát is lehetne így, tisztességgel, becsülettel elvégezni. Ezzel szemben a társadalom jelenleg csak néhány kiemelt foglalkozástól követeli meg, hogy azt hivatásszerűen műveljék, és a hivatás fogalmával elsősorban az orvosi, gyógyszerészeti, tanári, papi, katonai pályát hozzák kapcsolatba. Ezekről a foglalkozásokról, illetve művelőitől önzetlenséget, áldozatvállalást, példamutató empátiát, ha kell bátor kiállást, erkölcsös magatartást, biztos tudást, kellő műveltséget várnak el.

Az említett foglalkozások hivatásszerű gyakorlása, egy sok évszázados társadalmi fejlődés eredményezte közmegegyezés során alakult ki.

A *polgár*, mint jelenség, *Márai Sándor* meggyőződése szerint, az európai kultúra legjobb „lelki” és „antropológiai” teljesítménye volt. Egyik regényében ezt olvashatjuk: „A polgár számomra a legjobb emberi tünemény volt, akit a korszerű nyugati műveltség alkotott, mert a polgár alkotta meg a korszerű nyugati műveltséget: amikor egy elöregedett társadalmi hierarchia megsemmisült, egy megbillent, tótágast álló világrenden belül a polgár teremtett egyensúlyt.” [4].

„A polgári társadalom létrehozásához polgárookra van szükség, és ahhoz, hogy polgárok nevelődjenek fel, működőképes polgári társadalmat kell létrehozni. Amilyen mértékben kiépül a polgári társadalom, olyan mértékben növekszik a polgárok száma, és amilyen mértékben növekszik a polgárok száma, olyan mértékben fog megerősödni a polgári társadalom. ... A polgári ethosz akármilyen szórványos megjelenése elősegíti a polgári társadalom létrejöttét, és a polgári társadalom akármilyen kicsiny csírái is alkalmasak arra, hogy növekedjék és erősödjék a polgári ethosz.” – hangsúlyozza *Pomogáts Béla* [5].

A ma sikeres, divatos filmekben favorizált „single model” az egyéni érvényesülést helyezi az élet középpontjába, és ezt követve másokra már alig, vagy egyáltalán nem is marad idő. Életünkben mások feleslegessé válnak, egyre kevesebb, vagy semmilyen érzelmi-értelmi kapcsolat nem köt hozzájuk. Ez a hirdített, megvalósítandó, valójában nagyon is kiábrándító, kiüresített, törtető embereszmény lehetőleg kevés ráfordítással, gyors, sikeres előmenetellel, érvényesülésre vágyik. Idővel (lehetőleg nem túl későn) az ilyen embernek is rá kell jönnie, hogy sehova sem jutott, üres térben mozog, kiábrándultta, magányossá lett, az elért eredmények, megszerzett javak ellenére folytonos hiányérzete van, csalódott, folytonosan elégedetlen ön-

magával. Valami lényeges hiányozni kezd az egyén, de a társadalom életéből is.

Márai gondolatai alapján mondható, hogy a polgári „rendnek” a mentalitását és erkölcsiségét a hivatástudat, a felelősségérzet és a szolgálat készsége határozza meg. A polgári mentalitás és erkölcsiség értékét, éppen az adta meg, hogy a független és önálló: felnőtt emberi személyiség tulajdonságaiból következett [5].

A hivatás gyakorlásához megfelelő háttér, *társadalmi környezet*, alkalmas tulajdonviszonyok is szükségesek. Viszonylag könnyen megválaszolható az a kérdés, hogy a hivatás felszámolása egy-egy, a társadalmi hagyományokkal szembehelyezkedő, hibás ideológiai irányzat, eszme, izmus miatt, milyen kihatásokkal, veszélyekkel járhat a társadalom egésze számára. *Max Weber* a hivatástudatot a polgári ethosz leginkább jellegzetes tulajdonságának tekinti, amely a polgári társadalomban a biztos tulajdonosi állapotból és az erre az állapotra alapozott függetlenségből következő biztonságból, öntudatból ered. „A polgári ethosz természetes tulajdonsága az elfogulatlanságnak, és a mások iránt tanúsított toleranciának az a tradíciója, amely a megalapozott függetlenségből, a biztos öntudatból és az átélte műveltségből következik.” [6].

A hivatás fogalmához tehát szorosan kapcsolódik az önzetlenség és a szolgálat is, amely a háttérbe szorítja az egyéni érdekek érvényesítését. Más oldalról közelítve, az ember könnyen szembe is kerülhet a társadalommal, ha a társadalom elvárásainak megfelelően, hivatásszerűen végzendő munkáját mégsem teljes odaadással végzi.

Szakmai példát véve, a fentiekből világosan levezethető, hogy a gyógyszerterek gyógyszerészi tulajdonjogának korábban megkérdőjelezett, mára ismét elismert és előtérbe kerülő biztosítása, vagy a gyógyszerterek működőképességének fenntartása, alapvetően nem az egyén, a gyógyszerész öncélú gazdagodása miatt fontos, hanem alapvetően a társadalom érdekében, a hivatás gyakorlásához, a háttér megteremtéséhez, a polgári társadalomban a polgári lét fenntarthatóságához szükséges. Ez természetesen igaz más foglalkozások hivatásszerű gyakorlására is.

Belátható, hogy ha a szeretet helyét az önzés foglalja

el, súlyos társadalmi következmények elé nézünk. Tegyük egy kísérletet, amelynek eredménye közelebb segíthet bennünket a hivatás lényegéhez, még alaposabb megértéséhez! Pál apostol levelében olvashatjuk az ismert sorokat: „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély. Nem tapintatlan, nem keresi a maga javát, nem gerjed haragra, a rosszat nem rója fel. Nem örül a gonoszságnak, örömét az igazság győzelmében leli. Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.” (1Kor. 13.4-7). Ha a Szeretet himnuszban, a szeretet szó helyébe a hivatást helyezzük, értelmes, tartalmas mondatokat kapunk. Ez csak akkor lehetséges, ha a hivatás a szeretettel azonos, abból fakad, nélküle nem létezhet. A hivatás türelmes, a hivatás jóságos, a hivatás nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély. Nem tapintatlan, nem keresi a maga javát, nem gerjed haragra, a rosszat nem rója fel. Nem örül a gonoszságnak, örömét az igazság győzelmében leli. Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.

Végezetül biztatásul és bizonyossággul: „...S a szeretet nem szűnik meg soha.” (1Kor 13.8), mert ha szeretet van, akkor hivatásnak is lennie kell. Ebben bízhatunk.

IRODALOM

1. *Bagdy Emőke*: Mindennapi Pszichológia 5. 2012. – 2. *Beck U., Beck-Gernsheim E.*: Kockázatos lehetőségek (http://epa.oszk.hu/02100/02121/00013/pdf/EPA02121_fordulat_15_010-026.pdf) – 3. *Kováts-Németh Mária*: Megmaradni magyarnak és embernek (http://orszavak.nyeomszsz.org/pdf/1_kovats_nm.pdf) – 4. *Márai Sándor*: Föld, föld! ... emlékezések. Helikon Kiadó, Szombathely, 2006. – 5. *Pomogáts Béla*: Polgári ethosz és polgári társadalom (<http://www.hhrf.org/korunk/9908/8k04.htm>) – 6. *Pomogáts Béla*: A polgári ethosz (<http://www.forrasfolyoirat.hu/9811/pomogats.html>).

D é v a y A .: The role of the pharmacist profession in modern society

Based on author examines the place and role of literary references to the profession's role in modern society, the connection of Pharmacy.

*Pécsi Tudományegyetem, Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet
Pécs Rókus u.2. – 7624*